

Marek Nowacki

Świebodzin, woj. zielonogórskie, st.
11

Informator Archeologiczny : badania 22, 114-115

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W 1988 r. przeważały pochówki męskie, przy których nie stwierdzono wyposażenia. Tylko przy pochówku kobiecy nr 1269 zadokumentowano 3 kablęczki skroniowe, paciorki szklane, fragment noża przy lewej ręce zmarłej.

W obiektach mieszkalnych wystąpiły duże ilości ceramiki, kości zwierzęce, polepa, przepalony kamień, duże ilości surowca i półfabrykatów rogowych.

Obiekty są związane z osadą podgrodową, która na odcinku zachodnim stanowiska nie została zakłócona przez pochówki. Osadę można wstępnie datować na XI - XII w.

Większość pochówków, badanych w 1988 r. można datować na podstawie materiałów ceramicznych z jam grobowych na XV?/XVI w. W warstwie kulturowej cementarzystka wystąpiły drobne fragmenty szkła okłennego oraz monety datowane na XVI - XVII w.

Tylko nieliczne pochówki można datować na XIII w.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PAK PP PKZ O/Warszawa.

Badania będą kontynuowane.

**Środa Śląska,
woj. wrocławskie**

**Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno
- Konserwatorski we Wrocławiu**

Badania prowadziła mgr Halina Śledzik-Kamińska. Konsultant prof. hab. J. Kaźmierczyk. Finansował Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań. Miasto z XII - XIV w.

Od połowy czerwca do końca listopada 1988 r. z kilkoma dłuższymi przerwami prowadzono ratownicze badania wykopaliskowe przy ul. II Armii Wojska Polskiego. Wykop o wymiarach około 5 arów do głębokości 3 m został założony bez powiadomienia archeologów. Wykop zlokalizowano w północnej części Starego Miasta przy dawnej ulicy Rzeźniczej w odległości około 40 m od Rynku. Roboty ziemne na zlecenie Spółdzielni Mieszkaniowej prowadzono sprzętem mechanicznym, co spowodowało całkowite zniszczenie części średniowiecznej zabudowy miasta. Jedynie w pobliżu profilu wykopów oraz pod nowożytnym szambem zachowały się nieznaruszone warstwy kulturowe. Zarejestrowano 17 obiektów nieruchomych. Wystąpiły one na głębokości ok. 2,5 do 3 m. Miąższość warstwy kulturowej zachowała się od 0,10 do 0,60 m. W jej obrębie na tle cała odsonięto relikty urządzeń komunalnych w postaci drewnianych obiektów kanalizacyjnych, studnię oraz obiekty gospodarcze: wędzarnia, chłodnia, skrzynia a także obiekty o bliżej nie określonej funkcji a także relikty budynku mieszkalnego z paleniskiem.

W profilu południowym wykopu zarejestrowano obecność dwóch obiektów zagłębionych w całość na głębokości 1 - 1,3 m. Obiekt nr 1 w postaci półziemianki z drewnianą podłogą na dnie pełnił funkcję gospodarczą. W jej wypełnisku wyeksplorowano ostrogę z żelaza, ocynowaną, mocno profilowaną z ogranicznikiem na ostrym bieżcu, stanowiącym import zachodni. Jest ona datowana na XII/XIII w.

Na szczególną uwagę zasługują budowle o konstrukcji ramowo-słupowej oraz słupowej (nr XII, XVII), znane sporadycznie ze Starego Miasta we Wrocławiu z 2-giej poł. XIII w. i z Gdańska, charakterystyczne dla budownictwa drewnianego zachodniego.

Na podstawie uzyskanych źródeł, tj. ostrogi oraz ceramiki zachowaną in situ warstwę kulturową datujemy na XII/XIII w. Z tego samego czasu występuje tutaj także ceramika typu Pingsdorf, przyniesiona przez osadników niemieckich i flamandzkich, a przybyłych na zaproszenie księcia Henryka Brodatego.

W północnej części wykopu budowlanego o powierzchni około 40 arów wyprzeprawowano odcinek bruku kamiennego, stanowiący nawierzchnię fragmentarycznie zachowanej ulicy średniowiecznej. Północna część wykopu jest bardzo istotną w badaniu wielkości działek budowlanych oraz rozplanowania zabudowy.

Badania były wzytowane przez doc. dr hab. K. Radwańskiego, dr W. Dzieduszyckiego oraz przez grono badaczy miast z CSRR, NRD i RFN.

Ratownicze badania będą kontynuowane w 1989 r.

**Świebodzin,
woj. zielonogórskie,
st. 11**

Muzeum Regionalne w Świebodzinie

Badania prowadził mgr Marek Nowacki. Finansowało Muzeum Regionalne oraz Urząd Miasta i gminy w Świebodzinie. Pierwszy sezon badań. Obiekt obronny (?) z faz B-C, E-F wczesnego średniowiecza.

Obiekt położony jest około 0,75 km na zachód od centrum miasta w dolinie Pławnicy (Strugi Świebodzińskiej), w południowo-zachodniej części dość rozległego wyniesienia. Obiekt jest w znacznym stopniu zniwelowany, a jego perspektywa terenowa nie nosi wyraźnych cech charakterystycznych dla stanowisk obronnych.

Badania objęły 42 m² w części południowej stanowiska, zagrożonej nowymi pracami

niewielocynnymi. Założenie zespołu czterech niewielkich wykopów, liniowo u zewnętrznej podstawy wyniesienia, miało na celu wyjaśnienie charakteru obiektu i ustalenie jego wstępnej chronologii.

W warstwie humusu i tuż pod nią odsłonięto na całej szerokości wykopu (4 m) kilkuwarstwowy nasyp z polnych, częściowo połupanych kamieni zalegających na podłożu piaszczysto-ziemnym. Biegł on prostopadle do linii wykopów, a więc niejako okalał właściwe wyniesienie od strony południowej. Zachowana wysokość, mimo że dotychczas nie osiągnięto jeszcze podstawy, wynosi 70 - 90 cm, szerokość rozpoznana przekracza 2,5 m.

Warstwy zewnętrzne obiektu noszą charakter rozsypankowy. Nie można wykluczyć, że część z nich pochodzi z wnętrza wyniesienia. Niższe warstwy zawierają luźno rozrzucone elementy drewniane ze śladami nadpalenia i liczne koncentracje węgli drzewnych. Poniżej zarejestrowano w niewielkim fragmencie dobrze zachowane konstrukcje drewniane złożone z belek biegnących w przybliżeniu prostopadle do linii przebiegu nasypu.

Po zewnętrznej stronie nasypu w odległości około 6 i 12 m wystąpiły zwarte układy kamieni polnych szerokości do 2 m. Pierwszy z nich zalegał na warstwie faszyny, drugi natomiast w silnie zawilgoconym podłożu torfowo-murszowym na bliżej nieokreślonej konstrukcji drewnianej.

Materiał zabytkowy uzyskany w czasie badań stanowią liczne fragmenty ceramiki, kości zwierzęce i nieliczne ludzkie (?), duża ilość polepy, przęślik gliniany, sztydio kościane, nieliczne gwoździe i fragmenty szkła.

Ceramika wykazuje dość wyraźną sekwencję chronologiczną od wczesnych faz wczesnego średniowiecza po późne średniowiecze i czasy nowożytny z charakterystyczną, słabo rysującą się frekwencją z fazy D. Konstrukcje kamienno-ziemne i elementy konstrukcji drewnianych można z pewnymi zastrzeżeniami odnieść do wczesnych faz wczesnego średniowiecza (fazy B-C), natomiast wyżej zalegające warstwy niewielocynne noszą charakter późnych faz wczesnego średniowiecza, pełnego średniowiecza i czasów nowożytnych.

Obiekt jest być może w znacznym stopniu zniszczonym grodziskiem wczesnośredniowiecznym.

Badania ratownicze będą kontynuowane.

Toruń, st. 23 - patrz okres wpływów rzymskich.

Troniny, gm. Pątnów, woj. sieradzkie, st. 5 - patrz paleolit i mezolit.

Trzemeszno,
woj. bydgoskie,
st. 1

Uniwersytet Mikołaja Kopernika Zespół do Badań Średniowiecznej Architektury Kujaw i Wschodniej Wielkopolski w Toruniu

Badania prowadzone przez Zespół UMK w Toruniu. Kierownik badań doc. dr hab. Jadwiga Chudziakowa (autorka sprawozdania). Prace finansowane przez ODZ w Warszawie w ramach problemu międzyresortowego II.3.6. Drugi rok badań. Zespół poklasztorny kanoników regularnych.

Przeprowadzone w 1987 r. wiercenia i sondáže, pozwoliły na rozpoznanie terenu wytypowanego do badań archeologiczno-architektonicznych. Ważne wyniki, uzyskane już podczas tych wstępnych prac, wyznaczyły kierunek lokalizacji wykopów archeologicznych w 1988 r. Badania skoncentrowane zostały po zachodniej stronie kościoła NP Maril. Wytyczono 15 wykopów (od III do XVII, wykopy I i II badane były w 1987 r.) oraz dwa sondáže. Tylko dwa wykopy założono po północnej stronie świątyni (III i VIII). Celem tak usytuowanych wykopów, było rozpoznanie układu przestrzennego zachodnich partii kościoła, gdzie w ub. roku odkryto relikty architektury romańskiej, jak i poszukiwania pozostałości klasztoru.

Uzyskane rezultaty znacznie przewyższyły oczekiwane wyniki, dostarczyły bowiem danych odnośnie najważniejszych, węzłowych zagadnień, będących celem badań, jak kwestie osadnictwa, chronologia, czy układ przestrzenny obiektu sakralnego i zabudowy klasztornej.

Ustalono wstępną chronologię osadnictwa, stwierdzono istnienie osady obronnej, ustalono wstępną chronologię obiektu sakralnego, odkryto więc zachodnią romańską część kościoła, relikty zupełnie nieznanego w dotychczasowych rekonstrukcjach tego obiektu, odsłonięto na znacznej przestrzeni fragmenty zachodniego skrzydła klasztoru średniowiecznego z dobrze zachowanymi podpiwniczeniami.

1. Na 15 wykopów wytyczonych w 10 odkryto wczesnośredniowieczne warstwy kulturowe o nielaruznym układzie i znacznej niżejści od 0,30 do 2 m. W większości przypadków udało się wyróżnić dwie fazy osadnictwa wczesnośredniowiecznego. Istotne znaczenie dla historii zasiedlenia tego terenu, jak i dla początków konwentu w Trzemesznie, mają ustalenia związane z określeniem chronologii warstw wczesnośredniowiecznych. Już po wstępnej analizie ceramiki można stwierdzić zupełny brak podstaw datowania początków zasiedlenia tego terenu na koniec X w., jak to dotychczas sugerowano. Zespoły nawarstwień odkryte na calcu,